

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2005**ΜΑΘΗΜΑ : ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

Ημερομηνία: 13 / 06 / 05

Τάξη: Β' Ενιαίου Λυκείου

Ωρα: 7.45π.μ.

Σελίδες: 5

Διάρκεια: 2.30 ώρες

ΜΕΡΟΣ Α': ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Να διαβάσετε το πιο κάτω κείμενο και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

«Ο ψεύτικος κόσμος των Μ.Μ.Ε. του Γιάννη Ανδριτσόπουλου

Πόσο αγγελικά πλασμένος είναι ο κόσμος των μέσων μαζικής ενημέρωσης; Όσο αγγελικά πλασμένος είναι και ο κόσμος που ζούμε. Σε μια κοινωνία ανισοτήτων, εκμετάλλευσης, προπαγάνδας και ψεύδους, δεν θα μπορούσαν να ήταν διαφορετικά τα Μ.Μ.Ε. Άλλωστε δεν φτιάχνουν τα Μέσα την κοινωνία μας, αλλά η ίδια η κοινωνία τα Μέσα. Επειδή όμως η γενίκευση προδίδει προχειρότητα και απλουστευμένη σκέψη, είναι καλό να επισημανθεί το αυτονόητο: ότι κάθε νόμισμα έχει δύο όψεις. Έτσι, λοιπόν, υπάρχει και η "άλλη" κοινωνία, όπως υπάρχουν και τα "άλλα" Μ.Μ.Ε. Ωστόσο, πρέπει να διερευνηθεί γιατί αυτά τα "άλλα" Μ.Μ.Ε., εκείνα που διαφυλάττουν όσο μπορούν καλύτερα αξίες όπως η αντικειμενικότητα, η αμεροληψία, η δεοντολογία και η ανεξαρτησία της ίδιας της υπόστασής τους, λιγοστεύουν όλο και περισσότερο.

Είναι αναμφισβήτητο ένα από τα σημεία των καιρών, η ροπή των Μέσων προς την παραγωγή της εύκολης είδησης, που θα έχει όμως μεγάλο αντίκτυπο στην κοινή γνώμη. Για να πετύχει βέβαια αυτός ο συνδυασμός, η "ανέξοδη" δηλαδή είδηση, που θα προκαλέσει όσο το δυνατόν περισσότερο "ντόρο" και θα ανεβάσει τις πωλήσεις (τηλεθέαση για την τηλεόραση, ακροαματικότητα για το ραδιόφωνο, αναγνωσιμότητα για την εφημερίδα), η συνταγή είναι μία: το στημένο ρεπορτάζ – η κατασκευή, δηλαδή, της είδησης.

Η εμπορευματοποίηση των Μ.Μ.Ε. αύξησε κατακόρυφα τον ανταγωνισμό μεταξύ των Μέσων. Συνήθως ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων, λειτουργεί προς όφελος της ποιότητας και, συνεκδοχικά, προς όφελος του καταναλωτή. Στην περίπτωση των Μέσων, όμως, συνέβη το εξής παράδοξο: η ποιότητα του δημοσιογραφικού προϊόντος, όχι μόνον δεν βελτιώθηκε, αλλά τσαλαπατήθηκε και συνεθλίβη, θυσιαζόμενη στο βωμό του κέρδους.

Τα Μ.Μ.Ε., στα πλαίσια αυτού του ανταγωνισμού που αναπτύχθηκε μεταξύ τους, έπρεπε να βρουν τρόπο να προσελκύσουν όσο το δυνατόν περισσότερους πελάτες (τηλεθεατές, ακροατές, αναγνώστες). Για να το πετύχουν αυτό, απαραίτητη προϋπόθεση ήταν να παρουσιάσουν κάτι που δεν θα είχαν οι ανταγωνιστές τους ή έστω να το παρουσιάσουν με τέτοιο τρόπο, ώστε το κοινό να προτιμήσει αυτούς και όχι τους άλλους. Έπρεπε δηλαδή, να επιφέρουν το στοιχείο της διαφοροποίησης στο προϊόν τους. Επειδή όμως, οι ειδήσεις είναι κοινές για όλους και ο τρόπος παρουσίασής τους παρεμφερής – όσο και να προσπαθήσει κανείς να τον διαφοροποιήσει – έπρεπε να βρεθεί μια άλλη μέθοδος. Κάπως έτσι προέκυψε η ιδέα του "στημένου" ή κατασκευασμένου ρεπορτάζ στη δημοσιογραφία. Κατασκευάζοντας ένα Μέσο μια είδηση, είναι σίγουρο ότι κανένας άλλος ανταγωνιστής του δεν θα παρουσιάσει την ίδια είδηση, έτσι έχει εξασφαλισμένη την "αποκλειστικότητα". Όσο πιο "δυνατή" είναι αυτή η είδηση, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η "πελατεία" του Μέσου που θα σπεύσει να την "αγοράσει" και, ενδεχομένως, τόσο πιο πιστευτή θα γίνει.

Στη χώρα μας, όπως και στον υπόλοιπο κόσμο, το φαινόμενο της παραποίησης της αλήθειας από τα Μ.Μ.Ε. είναι σύνηθος. «Πρέπει να δώσουμε στον κόσμο αυτό που θέλει». Με αυτό το πρόσχημα αρχίζουν και τελειώνουν τη μέρα τους πολλοί διευθυντές ειδήσεων, αλλά και απλοί δημοσιογράφοι. Και χρησιμοποιούν το πρόσχημα αυτό, ως άλλοθι για την παραχάραξη της αλήθειας, που διαπράττουν καθημερινά. Αναρωτήθηκαν όμως ποτέ εάν ο κόσμος θέλει απλώς να ακούσει αυτό που πραγματικά συμβαίνει και όχι αυτό που θα ήθελε να συμβαίνει; Προφανώς όχι, διότι δεν τους πολυνοιάζει, σε τελική ανάλυση.

Είναι όμως όλα τα ρεπορτάζ στημένα; Ασφαλώς όχι. Ποιες όμως από τις ειδήσεις που βλέπουμε, ακούμε και διαβάζουμε είναι πραγματικές και ποιες κατασκευασμένες; Και πώς μπορούμε να ξεχωρίσουμε μια πραγματική είδηση από μια κατασκευασμένη; Η απάντηση, δυστυχώς, είναι ότι δεν μπορούμε να την ξεχωρίσουμε, αφού δεν κυκλοφορεί πουθενά κάποιος... ανιχνευτής ψευδών ειδήσεων! Η κατασκευή μιας είδησης, θα αποκαλυφθεί, ενδεχομένως, μετά την πάροδο ενός αρκετά μεγάλου χρονικού διαστήματος. Τότε όμως θα είναι πλέον αργά.

Ερωτήσεις στο άγνωστο κείμενο

- A1. Να γράψετε περίληψη του κειμένου με δικά σας λόγια σε 10 έως 12 γραμμές. (6 μονάδες)
- A2. Πώς προέκυψε, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, η ιδέα του στημένου ή κατασκευασμένου ρεπορτάζ; (3 μονάδες)
- A3. «Αναρωτήθηκαν όμως ποτέ εάν ο κόσμος θέλει απλώς να ακούσει αυτό που πραγματικά συμβαίνει και όχι αυτό που θα ήθελε να συμβαίνει; Προφανώς όχι, διότι δεν τους πολυνοιάζει, σε τελική ανάλυση.»
Τι αφήνει να νοηθεί, από τα πιο πάνω, ο αρθρογράφος για την ποιότητα των ειδήσεων και για τον τρόπο με τον οποίο οι διευθυντές και οι δημοσιογράφοι των Μ.Μ.Ε. αντιμετωπίζουν τον κόσμο; (3 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΓΛΩΣΣΑ

(μονάδες 8)

B1. Να ξαναγράψετε τις πιο κάτω φράσεις αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμες τους, χωρίς να αλλάξετε το νόημα των φράσεων και το γραμματικό τύπο των λέξεων.
(μονάδες 3)

- στην περίπτωση των Μέσων όμως, συνέβη το εξής παράδοξο
- ο τρόπος παρουσιάσής τους παρεμφερής
- με αυτό το πρόσχημα αρχίζουν και τελειώνουν τη μέρα τους

B2. Να γράψετε από μια αντίθετη λέξη για τις πιο κάτω λέξεις
απλουστευμένη ≠
αμεροληψία ≠
σύνηθες ≠

(μονάδες 3)

B3. Να χρησιμοποιήσετε τις πιο κάτω λέξεις σε προτάσεις έτσι ώστε να φαίνεται η σημασία τους.
προπαγάνδα
αυτονόητο

(μονάδες 2)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ – ΈΚΘΕΣΗ

«Η εμπορευματοποίηση των Μ.Μ.Ε. αύξησε κατακόρυφα τον ανταγωνισμό μεταξύ των Μέσων. Συνήθως ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων, λειτουργεί προς όφελος της ποιότητας και, συνεκδοχικά, προς όφελος του καταναλωτή. Στην περίπτωση των Μέσων, όμως, συνέβη το εξής παράδοξο: η ποιότητα του δημοσιογραφικού προϊόντος, όχι μόνο δεν βελτιώθηκε, αλλά τσαλαπατήθηκε και συνεθλίβη, θυσιαζόμενη στο βωμό του κέρδους.»

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω άποψη γράψετε μια επιστολή στο διευθυντή ραδιοτηλεοπτικού σταθμού διαμαρτυρόμενοι για τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει για τους νέους η εμπορευματοποίηση των Μ.Μ.Ε. και η κακή ποιότητα πολλών ψυχαγωγικών και ενημερωτικών εκπομπών. Προτείνετε επίσης τρόπους αναβάθμισης του επιπέδου των προσφερόμενων εκπομπών, προς όφελος της νεολαίας.

ΜΕΡΟΣ Δ΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

(μονάδες 40)

Να διαβάσετε τα κείμενα και ν' απαντήσετε σ' όλες τις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Γ. Σεφέρης: Ελένη

*Δακρυσμένο πουλί,
στην Κύπρο τη θαλασσοφίλητη
που έταξαν για να μου θυμίζει την πατρίδα,*

*άραξα μοναχός μ' αυτό το παραμύθι,
αν είναι αλήθεια πως αυτό είναι παραμύθι,
αν είναι αλήθεια πως οι άνθρωποι δε θα ξαναπιάσουν
τον παλιό δόλο των θεών*

αν είναι αλήθεια
πως κάποιος άλλος Τεύκρος, ύστερα από χρόνια,
ή κάποιος Αίαντας ή Πρίαμος ή Εκάβη
ή κάποιος άγνωστος, ανώνυμος, που ωστόσο
είδε ένα Σκάμαντρο να ξεχειλάει κουφάρια,
δεν το 'χει μες στη μοίρα του ν' ακούσει
μαντατοφόρους που έρχονται να πούνε
πως τόσος πόνος τόση ζωή
πήγαν στην άβυσσο
για ένα πουκάμισο αδειανό για μιαν Ελένη.

Δ1. α) "Δακρυσμένο πουλί ... για μια Ελένη"

Ποια φωνή διακρίνεται μέσα και πίσω απ' τα λόγια του ήρωα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 6)

β) Ποια αγωνία εκφράζει ο ποιητής στο απόσπασμα και πώς αποκτά το ποίημα διαχρονικότητα;

(μονάδες 7)

Στρ. Μυριβήλη: Η μυστική παπαρούνα

Ήταν ένα λουλούδι εκεί! Συλλογίσου. Ένα λουλούδι είχε φυτρώσει εκεί μέσα στους σαπρακιασμένους γεώσακους. Και μου φανερώθηκε έτσι ξαφνικά τούτη τη νύχτα που 'ναι γιομάτη θάματα. Απόμεινα να το βλέπω σχεδόν τρομαγμένος. Τ' άγγισα με χτυποκάρδι, όπως αγγίζεις ένα βρέφος στο μάγουλο. Είναι μια παπαρούνα. Μια τόση δα μεγάλη, καλοθρεμμένη παπαρούνα, ανοιγμένη σαν μικρή βελουδένια φούχτα.

Αν μπορούσε να τη χαρεί κανένας μέσα στο φως του ήλιου, θα 'βλεπε πως ήταν άλικη, μ' ένα μαύρο σταυρό στην καρδιά, με μια τούφα μαβιές βλεφαρίδες στη μέση. Είναι καλοθρεμμένο λουλούδι, γεμάτο χαρά, χρώματα και γεροσύνη. Το τσουνί του είναι ντούρο και χνουδάτο. Έχει κι έναν κόμπο που δεν άνοιξε ακόμα. Κάθεται κλεισμένος σφιχτά μέσα στην πράσινη φασκιά του και περιμένει την ώρα του. Μα δεν θ' αργήσει ν' ανοίξει κι αυτός. Και θα 'ναι δυο λουλούδια τότες! Δυο λουλούδια μέσα στο περιβόλι του θανάτου. Αιστάνουμαι συγκινημένος ξαφνικά ως τα κατάβαθα της ψυχής.

Ακουμπώ πάνω στο προπέτασμα σαν να κουράστηκα ξαφνικά πολύ. Από μέσα μου αναβρύζουν δάκρυα απολυτρωτικά. Στέκουμαι έτσι πολλήν ώρα, με το κεφάλι όλο χώματα, ακουμπισμένο στα σαπισμένα σακιά. Με δυο δάχτυλα λαφριά, προσεχτικά, αγγίζω την παπαρούνα. Ξαφνικά με γεμίζει μια έγνοια, μια ζωηρή ανησυχία πως κάτι μπορεί να πάθει τούτο το λουλούδι, που μ' αυτό μου αποκαλύφθηκε απόψε ο Θεός. Παίρνω τότες στη ράχη ένα γερό τσουβάλι (δαγκάνω τα χείλια από την ξαφνική σουβλιά του ποδιού), και τ' ακουμπώ με προφύλαξη μπροστά στο λουλούδι. Έτσι λέω θα 'ναι πάλι κρυμμένο για όλους τους άλλους. Χαμογελώ πονηρά. Κατόπι σηκώνουμαι ξανά στα νύχια κι απλώνω το μπράτσο έξω. Ναι. Το άγγισα λοιπόν πάλι! Τρεμουλιάζω από ευτυχία. Νιώθω τα τρυφερά πέταλα στις ρώγες των δαχτύλων. Είναι μια ανεπάντεχη χαρά της αφής.

- Δ2. α) Πώς νιώθει ο στρατιώτης στο πιο πάνω απόσπασμα; Να δικαιολογήσετε τα συναισθήματά του. (μονάδες 6)
- β) «Θα προτιμούσα να ξέρω πως ζούνε γύρω μου κρυμμένοι άνθρωποι, κι ας ήτανε μόνο οχτροί». Σε ποια γενικότερη ιδέα μας οδηγεί αυτή η διαπίστωση του συγγραφέα; (μονάδες 5)

Θ. Περίδη: «Κυπριακή Συμφωνία»

*Εδώ θα μείνει μόνο ετούτο το καράβι
το σκαρωμένο από πέτρα και χόμα κι ανθρώπους
θα μείνει – και τριγύρω του ερωτιάρικα
της Κύπριδας θ' αφροκοπά η ανάλαφρη άφρη.*

*Θα μείνει απάνω του το μέγα ετούτο φως
πιο αφύ κι απ' το κρασί – πιο μαλακό
κι απ' το ψωμί – πιο αράγισο κι απ' το διαμάντι
πιο διάφανο κι απ' τη σταγόνα της δροσιάς
χαράματα στα πέταλα του ρόδου [...]*

1. Ποιο μήνυμα θέλει να στείλει ο ποιητής με τους πιο πάνω στίχους και πού το στηρίζει; Είναι αυτό το μήνυμα επίκαιρο; Να εξηγήσετε. (μονάδες 8)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ: Δ. Χατζή «το τέλος της μικρής μας πόλης»

1. Να εντοπίσετε το γενικό θέμα των διηγημάτων σε συσχετισμό με τον τίτλο και να σχολιάσετε τη διαχρονικότητά του. (μονάδες 4)
2. Να σκιαγραφήσετε το χαρακτήρα δυο ηρώων όπως αυτοί δρουν – ενεργούν και συμπεριφέρονται στα διηγήματα. (μονάδες 4)

Ο Διευθυντής

.....
Σάββας Πολυδώρου